

valu
tühi
veetlus

MAI RAET

Valu
Tühi
veetlus

 TÄNAPÄEV

Toimetanud Lea Arme
Kujundanud Liis Karu

© Mai Raet
© Tänapäev, 2018

ISBN 978-9949-85-380-9

www.tnp.ee
Trükitud AS Pakett trükikojas

1.

„Kas sa pead tingimata seda kõike nüüd filmima?” küsis ema kaht suurt kohvrit tuppa vinnates ning viskas mulle üle õla altkulmupilgu.

Järgisin tema eeskuju ja kukutasin pungil spordikoti kohvrite kõrvale. Kõige peale tõstsin roosa joogamati, mis oli mul rihmaga üle õla rippunud. Raskest koormast hoolimata hoidsin vabas käes kaamerat, et ennastohverdava järjekindlusega salvestada filmilindile ajalooline tõde tulevaste põlvete jaoks. Mine tea, kunagi võis minust saada väga kuulus ja tähtis inimene ning autentsed arhiivmaterjalid võisid osutada väga vajalikeks.

See oli muidugi nali. Kui keegi siin kuulsaks sai, siis oli see minu õde. Filmisin lihtsalt enda lõbuks, võib-olla aitas see mul kogetavaga paremini ühenduses olla. Ma ei leidnud, et kaamera kohaolu kuidagi hetke rikkunuks. Pigem muutis see üksluisse igapäevaelu proosalised stseenid millekski suuremaks, võis isegi öelda, et muutis need kunstiks.

Panin kaamera kustu ja asetasin voodile. Kogu kraami neljandale korrusele tassimine augusti lõpu kohta liiga palaval

päeval oli mind tõsiselt võhmale võtnud. Lehvitasin käelabaga tuult ja tirisin naha vastu kleepuvat higist särgikut eemale, et ihu ja pluusi vahele õhku lasta.

Tunnistasime vaikides vaatepilti, mis meile avanes. See oli koht, millest pidi saama minu põhikodu järgnevak kolmeks aastaks. Neelatasin.

„Siin on umbne!” teatas ema vaikust katkestades ja asus energiliselt akna kallale, et see pärani lahti lükata. Tema entusiasmi ei paistnud miski kahandavat. Isegi mitte see, et akent avades oleks ta äärepealt õue lükanud toalille, mille lehed olid kuivanud ja pruuniks tõmbunud.

„Oh issake, lill on ju täitsa surnud!” ahastas ema taime akna eest eemale tõstes ja torkas nimetissõrme korraks mulda, nagu poleks juba niigi selge, et heal juhul võis taime lehti kasutada teepuru valmistamiseks ja mitte toa kaunistamiseks.

„Kas viskan minema?” küsisin telefoni taskust võttes. Sih-tisin mobiiliobjektiivi surnud taimele ja klõpsasin pildi. Saatsin selle kohe Mirjamile küsimusega: „Sinu oma?”

Mirjam on mu õde. Tänavu kevadel lõpetas ta gümnaasiumi. Just selles samas koolis alustasingi sügisest õpinguid ja oli logistiliselt igati mõistlik, et kolin samasse korterisse tema tuppa. Seda enam, et Mirjam ise läks välismaale.

Selle asemel et minu küsimusele vastata, arutles ema rahulolematult: „Peaksin omanikuga rääkima. Need on kohutavad,” tõreles ta aknaid silmitsedes, „küllap pole neid ette-

panemisest saadik vahetatud. Ma ei kujuta ette, kuidas Mirjam kõik talved selliste akendega üle elas!”

Vaatasin väikses toas õnnetult ringi. Ainus, mis mind vähegi lohutada suutis, olid Mirjami vanad asjad, mis ta endast Prantsusmaale minnes maha oli jätnud. Kapis rippusid isegi veel mõned tema riided. Libistasin peopesaga üle riidepuudel rippuvate rõivaste ja panin need hetkeks kiikuma.

Heitsin veel kord pilgu õue. Õnneks kasvas akna all suur kask, mille kahar pikkade allapoole rippuvate okstega võra varjas võimalikke uudishimulikke pilke naabermajadest. Vähemalt seni, kuni puul veel lehed peal olid. Aknast avanes ka vaade kortermajade vahelisele alale, mille keskel kasvas võimas männipuhmas, selle keskel omakorda pink ja nelinurkne robustset kivikamakast meenutav prügikast.

Korter polnud mulle tegelikult võõras. Olin mitmeid kordi Mirjamil siin külas käinud. Aga nüüd, kus Mirjamit ennast enam polnud, tundus tuba mahajäetud ja trööstitu, ülejäänud korter aga võõras ja isegi vastumeelne. Aga juba täna õhtul tuli mul siin magada! Ja ülehommel algas kool. Suvi oli läbi – vaatamata sellele, et AccuWeather näitas päeval 25 kraadi sooja. Kõik käis nii kiiresti.

„Sandra, ära nüüd noruta,” manitses ema köögist tülles, kui avastas mu voodiserval kohvrite ja kotikeste kõrval istumas sama elurõõmsalt kui surnud toalill minu selja taga aknalaual.

„Kristiina jõuab ka ilmselt varsti, siis ei pea sa enam üksi olema,” püüdis ta lohutada, „tegelikult peaks ta juba ammu siin olema, nii ta igatahes lubas.”

Kristiina oli meie nõbu, kellega Mirjam oli viimased kolm aastat korterit jaganud. Kriss oleks pidanud sel sügisel ülikoolis viimast kursust alustama, kuid oli võtnud õpingutest akadeemilise puhkuse ja käis nüüd hoopis tööl. Teadsin, kuna Mirjam oli seda mulle rääkinud. Paistis, et Mirjam ja Kriss said omavahel hästi läbi, aga kartsin, et mul pole temaga kuigi palju ühist. Kriss oli minust niivõrd palju vanem, sisuliselt täiskasvanud naine juba.

„Jajah,” poetasin mokaotsast, „eks ma siis hakkan lahti pakkima.” Näppisin osavõtmatult telefoni.

„Oled kindel, et rohkem abi pole vaja?” uuris ema. „Võib-olla unustasime midagi poest osta? Äkki ikkagi helistan Kristiinale ja küsin, kuhu ta nii kauaks jääb?”

„Ei, kõik on hästi. Ära kellelegi helistama küll hakka,” protestisin tuseselt, „ma pole siin esimest korda, tead.”

Tippisin sõbranna Laurale sõnumi „*Hate my life*” ja lisasin debiilselt naeratava pasaplõnni emoji.

Nägin, et Laura hakkas vastama, aga panin telefoni enne kinni. Mis tal viga. Teadsin, et nad läksid õhtul Oliveriga ühe meie klassiõe sünnipäevale. Õigemini nende klassiõe sünnipäevale – nüüdseks olid kõikidest minu klassikaaslastest saanud endised kooliõed ja -vennad. Mitte et oleksin neist kedagi pisarsilmi taga igatsenud. Mõned jäidki jobudeks

piduliku finišini välja. Näiteks Marleen, keda ma silmaotsaski ei sallinud, hakkas samuti sügisest minuga samas koolis käima. Õnneks valis ta erineva suuna, nii et ühte klassi me, taevale tänu, siiski ei satu.

Arvasin, et ema hakkas lahkuma, kuid selle asemel sättis ta end minu kõrvale voodile istuma. Asjade hunnik meie vahel kõrgus nagu Sierra Nevada.

„Usu mind, sul saab siin hoopis lõbusam olema,” jätkas ta minu trööstimist. „Kui mina omal ajal ülikooli tulin...”

„Aga see on gümnaasium!” katkestasin teda. „See on hullem kui ülikool!”

„No kullake,” ei osanud ta enam midagi kosta.

Nii mina kui tema teadsime, et mind ei oota mitte muretu hipielu pikkade filosoofiliste vestlusõhtutega kanepi ja kitarrimuusika saatel, vaid akadeemiline pärisorjus. Juba siia kooli sisse saamine nõudis minult spartalikke pingutusi, sest mitte kõik ei hõljunud liblikana läbi elu nagu Mirjam. Olin kartnud, et ei pääse sisseastumiskatsetestki kaugemale. Tagantjärele mõeldes oleksin võinud meelega viletsama tulemuse teha. Siis oleksin saanud jääda kodukohta ja kõik oleks püsinud muutumatuna.

Kui ema viimaks koos surnud toallillega lahkus, jäin korterisse ihuüksinda. Võtsin telefoni.

„Ära vingu, *lucky bitch*. Saad siit *faking* konnatiigist minema,” kirjutas Laura. „Mis täna õhtul plaan?”

Esimesed pisarad rajasid endale pikkamisi mööda põske venides teed, kogunesid lõuaotsa ja kukkusid seejärel tuhmi

plärtsatusega mobiiliekraanile. Pühkisin käeseljaga ekraani, aga pisaraid tuli aina rohkem ja kiiremini, sadas paduvihmana. Oli liiga hilja üritada seda tagasi hoida – nutuhoog paiskus peale sellise hooga, nagu oleks tammi tagant valla pääsenud. Andsin alla ja panin telefoni voodile, loobudes Laura sõnumile vastamast. Libistasin end põrandale kägarasse nagu loode emaüsas, küünarvarre tõmbasin pea alla kõverasse ja vappusin südantlõhestavalt nutta. Kas selline siis oligi ise-seisev elu?

Ärkasin ebameeldiva külmatunde peale. Ajasin ettevaatlikult nutmisest kipitavad ja paistes silmad pilukile. Tuba polnud küll pime, kuid üllatavalt hämar. Vahtisin hetke näo vastas lebavat kananahaga kaetud kätt ja proovisin arvata, kui kaua olin niimoodi maganud. Paar tundi kindlasti, kui mitte rohkem. Rääkimata sellest, et kuidagi oli joogamatist mulle tekk saanud. Ma ei suutnud meenutada, millal ma seda teha jõudsin. Puudus igasugune mälestus sellest, kuidas ma mati lahti rullisin ja endale peale tõmbasin.

Alles mõne häguse hetke möödudes jõudis minuni Bobby McFerreny muretu „Don't Worry, Be Happy”. See oli minu telefonihelin. Tuletas meelde elu kõige lihtsamaid tõdesid, mida kippusin krooniliselt unustama.

Tõusin istukile ja haarasin otsustavalt telefoni järele. Kahtlustasin, et see on ema, kes pabistas jälle mingite tobedate piasjade pärast. Võimalik, et talle meenus, et olin unustanud pesuloputusvahendit osta – ilma selleta ei saanud inimväärne

elu ometi olla mõeldav, ega ju? Või et kas olin ikka korralikult söönud või kas sain lahtipakkimisega iseseisvalt hakkama. Aga see polnud ema. Oli hoopis keegi, kelle kõnet ma polnud osanud oodata. Vähemalt mitte hetkel. See oli Oliver.

Silmitsesin ainiti poisi nime helendaval ekraanil. Köhkleisin: kas vastata või mitte? Kas olin ta peale pahane ja kas oli aeg mängida solvunud? Kui kohe vastan, kas ei jäta ma endast äkki meeletlikku muljet, kellel pole laupäeva õhtul midagi paremat teha kui poolpimedas toas põrandal magada?

Tõmbasin pöidlaga üle ekraani.

„Jah?”

„Sandra?”

Sulgesin silmad ja lasin Oliveri häälel endast lainena läbi võnkuda. Oleksin võinud lõpmatuseni kuulata, kuidas ta mu nime ütles.

„Sandra?” kordas ta uuesti justkui veendudes, kas olin jätkuvalt temaga – naudinguhetk oli minuga pisut liiga kaugale triivinud.

„Jah, mina,” pomisesin.

Üritasin lühikesse lausesse pressida nii palju ükskõiksust kui vähegi oskasin. Äkki ikkagi poleks tohtinud ta kõnet vastu võtta, mõtisklesin kasvava kahetsustundega. Siis oleks tal olnud vähemalt võimalik mõelda, et veedan ilma temata pagana lõbusalt aega. Lausa nii lõbusalt, et mul, kujutage ette, pole aega tema tüütule kõnele vastata. Ja siis ta kahetseb kõike tehtut ja palub minu käest andeks. Ja siis ma vaatan, kas

minus on nii palju südameheadust, et sellele vaesele eksinud patusele hingele andestada.

Aganüüd, kus olin ta kõnele juba vastanud, ei teinud ma isegi katset hakata valetama, et lällan kuskil peol või kus iganes. Oliver oleks mu otsekohe läbi näinud. Polnud mõtet end asjatult piinlikku olukorda panna. Seda enam, et ta tundis mind juba nii mitu aastat ja teadis küllap juba isegi, et ma ei jõlgu rõõmsalt linna peal, vaid nutan nurgas patja. Kas oli võimalik, et ta just seepärast helistaski? Et ma läksin talle siiski korda?

„Oled linnas?” küsis Oliver peale väikest pausi.

„Jah,” jäin napsõnaliseks, „tõeline üllatus, eks?”

„Muidugi,” püüdis Oll teisel pool toru irooniline olla, ometi kõlas tema hääl pigem nukralt.

„Oled mu peale pahane?” küsis ta viimaks.

Jah, olen küll, oleksin tunnistanud, aga mida kauem ma tema häält kuulsin, seda vähem pahane suutsin olla ning seda suuremaks kasvas mu igatsus tema järele. See pitsitas mul lausa kurku ega lasknud korralikult hingatagi.

Oliver. Mida oskasin ma tema kohta öelda? Oliver oli koos Lauraga üks mu parimaid sõpru. Aastaid tagasi, kui alles põngerjas olin, arvasin, et mul ei õnnestugi päris oma sõpru leida. Siiski see juhtus ning tänu Laurale ja Oliverile polnud ma enam sugugi nii üksinda ja eksinud. Seda kurvastavam oli neist nüüd eemale kolida. Kuigi vahemaa minu kodukoha ja linna vahel polnud ulmeline ja sidepidamine tehnoloogia

vahendusel oli arenenum kui iial enne inimkonna ajaloos, tundsin siiski halba eelaimust, mida olin terve suve üritanud endas maha suruda. Kartsin, et nii nagu aasta liikus väärarmatu otsusekindlusega lähemale oma pimedale lõpule, nii võis iga mööduv nädal tuua lähemale meie ühtehoidva trio hääbumise.

„Ma ei ole su peale pahane,“ kinnitasin Oliverile lapsikut keerutamist sinnapaika jättes. Oli tore, et ta mulle helistas. Sobrasin vaba käega oma pungil seljakotis, et leida sealt rahakott, mille vahel oli üks väike käristatud servadega lipik.

„Lähetel Lauraga õhtul sünnale?“ proovisin teemavalikuga edasi liikuda ja toetasin telefoni õla ja kõrva vahele, et ka teine käsi otsimisse kaasata.

Oliver ohkas. Kuulsin, kuidas mingid summutatud hääled taustal sumisesid.

„Plaan oli, aga ma ei tea, kas viitsin.“

„Miks?“

„Nomaitea, tuju nagu väga pole.“

„Juhtus midagi?“

Oliver pidas jälle pikema pausi. Minus tekkis kahtlus, kas ta polnud midagi joonud.

„Võimalik, et juhtus,“ vastas ta siis.

„Nii...“ venitasin pisut murelikult ja katkestasin hetkeks lipikuotsingu. Silme eest jooksis läbi terve rida katastroofistsenaariume.

„Tead,“ alustas ta, „see, et ma sind nüüd mõnda aega vältisin...“